

**Międzynarodowa Konferencja
pt. „9th International PhD Students' Conference
on Competition Law: Enhancing Competition Enforcement
by the Competition Authorities of the EU Member States:
Institutional Design and Fining Powers”,
1 lipca 2021 r.**

W dniu 1 lipca 2021 r. odbyła się Międzynarodowa Konferencja pt. „9th International PhD Students' Conference on Competition Law: Enhancing Competition Enforcement by the Competition Authorities of the EU Member States: Institutional Design and Fining Powers” (9. Międzynarodowa Konferencja Doktorancka dotycząca Prawa Konkurencji: Wzmacnianie egzekwowania prawa konkurencji przez organy ochrony konkurencji Państw Członkowskich UE: Modele instytucjonalne oraz kompetencje do karania). Wydarzenie zostało zorganizowane przez Katedrę Prawa Własności Intelektualnej, Prawa Gospodarczego Publicznego i Prawa Pracy Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku w ramach projektu pt. „Wzmacnianie egzekwowania prawa konkurencji przez organy konkurencji Państw Członkowskich UE: Modele instytucjonalne oraz kompetencje do karania we Francji i w Polsce”, współfinansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej. Konferencja została poświęcona zagadnieniom związanym z implementacją do krajowych porządków prawnych dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1 z dnia 11 grudnia 2018 r., mającej na celu nadanie organom ochrony konkurencji państw członkowskich uprawnień w celu skuteczniejszego egzekwowania prawa i zapewnienia należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego (dyrektywa 2019/1). Ze względu na pandemię COVID-19 wydarzenie zostało zorganizowane przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość. Językiem wykładowym konferencji był język angielski.

Konferencję otworzyła dr hab. Anna Piszcz, prof. UwB, która powitała uczestników. Następnie prof. Anna Piszcz krótko przedstawiła historię spotkań z cyklu „International PhD Students' Conference on Competition Law”, przypominając, że pierwsze wydarzenie z tej serii odbyło się w 2015 r. w Porto i było współorganizowane z Katolickim Uniwersytetem Prawa w Porto (Católica Porto Law School). Prof. Piszcz omówiła także główne założenia konferencji. Poinformowała, że spotkanie odbywa się w ramach projektu realizowanego przez zespół w składzie prof. Anna Piszcz, dr Magdalena Knapp oraz dr Paulina Korycińska-Rządca, w ramach programu wymiany bilateralnej naukowców pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską PHC Polonium, współfinansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej.

Wydarzenie zostało podzielone na dwie części. W pierwszej, moderowanej przez prof. Annę Piszcz, referaty wygłosili eksperci.

Jako pierwsza w tej sesji swój referat pt. „Independence and Resources of NCAs: A Polish Perspective” (Niezależność i zasoby krajowych organów konkurencji: perspektywa polska) wygłosiła prof. Anna Piszcz. Wystąpienie rozpoczęła od krótkiego przedstawienia etapu prac legislacyjnych mających na celu wdrożenie dyrektywy 2019/1 do prawa polskiego, zwracając uwagę

na to, że, pomimo upływu terminu na implementację, prace nad projektem ustawy nowelizującej nadal prowadzone są na etapie rządowym. Analizując obecnie obowiązujące przepisy dotyczące zasad powoływania i odwoływania Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK), prof. Piszcz podkreśliła, że aktualnie brakuje podstawowych gwarancji jego niezależności. Po pierwsze, zwróciła uwagę na to, że procedura wyboru Prezesa UOKiK nie gwarantuje wyboru najlepszego kandydata. Po drugie, problemem jest brak uregulowanej długości kadencji oraz przesłanek odwołania z pełnionej funkcji, co pozwala na przeprowadzanie zmian osobowych na stanowisku Prezesa UOKiK w przypadku zmiany partii rządzącej. Prelegentka wskazała, że ustawa nowelizująca co prawda zakłada wprowadzenie pięcioletniej kadencji, ale przepisy przejściowe przewidują, że z dniem wejścia w życie nowelizacji rozpoczęłaby się pierwsza pięcioletnia kadencja obecnie urzędującego Prezesa UOKiK, co może budzić zastrzeżenia. W zakresie zasobów prof. Piszcz zwróciła uwagę na to, że zakres działania Prezesa UOKiK jest bardzo szeroki i nie ogranicza się jedynie do działań w sprawach ochrony konkurencji, co należy brać pod uwagę oceniając, czy zasoby ludzkie, finansowe, techniczne i technologiczne są wystarczające do skutecznego wykonywania przez ten organ powierzonych zadań.

Następnie prof. Catherine Grynfolgel (Uniwersytet Tuluz I – Capitole) wygłosiła referat pt. „Independence and Resources of NCAs: A French Perspective” (Niezależność i zasoby krajowych organów konkurencji: perspektywa francuska). Prof. Grynfolgel wyjaśniła, że francuski organ ochrony konkurencji w zasadzie spełnia wymogi unijne w zakresie niezależności oraz zasobów. Wskazała, że jest to organ kolegialny, w pełni niezależny nie tylko od stron postępowania, ale również od wpływów politycznych czy ekonomicznych. Jest to możliwe dzięki wprowadzeniu odpowiednich regulacji w zakresie wyboru członków organu, zasad pełnienia funkcji, ich statusu oraz kolegialności. Dodała, że francuski organ ochrony konkurencji jest uznawany za jeden z najbardziej skutecznych na świecie dzięki zapewnionej niezależności oraz odpowiednio ukształtowanym regułom proceduralnym. Prof. Grynfolgel stwierdziła, że krajowy organ konkurencji we Francji już wcześniej posiadał uprawnienia do określania priorytetów dotyczących wykonywania zadań, ale jedynie w aspekcie pozytywnym. Oznacza to, że mógł określić, jakie kategorie spraw będą podejmowane. Nie miał natomiast możliwości określenia z góry kategorii spraw, w których działania nie będą podejmowane. Odnośnie do kwestii współpracy pomiędzy krajowymi organami konkurencji, prof. Grynfolgel wyjaśniła, że w wyniku transpozycji dyrektywy 2019/1 współpraca ta została wzmocniona i jest możliwa na bardzo różnych etapach postępowania.

Prof. Alexandra Mendoza-Caminade (Uniwersytet Tuluz I – Capitole) przedstawiła referat pt. „Fines and Leniency Programmes: A French Perspective” (Kary oraz programy łagodzenia kar: perspektywa francuska). Na wstępie wyjaśniła kwestię związaną z przebiegiem procesu transpozycji dyrektywy 2019/1 we Francji. Dodała, że jeszcze przed implementacją tej dyrektywy, istotna część przepisów była zgodna z wymogami dyrektywy. W procesie transpozycji w zakresie kar pieniężnych dokonano zmiany kryteriów określania wysokości sankcji. Obecnie wysokość kary pieniężnej jest uzależniona od wagi naruszenia, czasu trwania, sytuacji podmiotu, na który kara ma być nałożona, oraz ryzyka wystąpienia ponownego naruszenia. Wprowadzono też pewne modyfikacje w zakresie wysokości kar. Prof. Mendoza-Caminade wskazała, że w odniesieniu do kar okresowych po transpozycji dyrektywy 2019/1 podstawą określania wysokości sankcji jest dzienny światowy obrót, a kara nie może przekroczyć jego 5% za każdy dzień opóźnienia

w wykonaniu zobowiązana. Wcześniej podstawą kalkulacji był krajowy obrót dzienny. Odnośnie do programów łagodzenia kar również wprowadzono pewne zmiany, które można podzielić na dwie grupy. Pierwsza z nich obejmuje rozszerzenie zakresu tych programów, które po zmianach umożliwiają zwolnienie osoby fizycznej także z grożącej jej odpowiedzialności karnej. Druga grupa to zmiany usuwające wątpliwości odnośnie do procedury stosowania programów łagodzenia kar. Zmiany przewidują, między innymi, składanie wniosków o *leniency* za pośrednictwem platformy zapewniającej bezpieczną wymianę dokumentów elektronicznych.

W dalszej kolejności dr Magdalena Knapp (Uniwersytet w Białymstoku) oraz dr Paulina Korycińska-Rządca (Uniwersytet w Białymstoku) przedstawiły swój referat pt. „Fines and Leniency Programmes: A Polish Perspective” (Kary oraz programy łagodzenia kar: perspektywa polska). Dr Knapp omówiła zagadnienie kar pieniężnych. Wskazała, że przepisy prawa polskiego w tym zakresie są w dużej mierze zgodne z wymogami dyrektywy 2019/1. Główne zmiany proponowane w projekcie ustawy implementującej tę dyrektywę dotyczą wprowadzenia koncepcji odpowiedzialności spółki dominującej za czyny jej spółek zależnych, która to koncepcja nie ma swojego odpowiednika w prawie polskim. Dr Knapp wyraziła wątpliwości odnośnie do zgodności proponowanych przepisów z obowiązującymi zasadami odpowiedzialności za naruszenia reguł konkurencji, których ważną częścią jest przypisanie odpowiedzialności w oparciu o zasadę winy. Kolejne modyfikacje odnoszą się do kar za naruszenia proceduralne oraz kar okresowych. Zmieniono ich wysokość przez modyfikację podstawy kalkulacji kary, z kary wyrażonej kwotowo na procentową liczoną od światowego obrotu przedsiębiorcy (odpowiednio całkowitego i dziennego) oraz rozszerzono katalog naruszeń proceduralnych. Proponowane zmiany objęły również przepisy dotyczące okresów przedawnienia, które umożliwią Prezesowi UOKiK zawieszenie biegu terminu przedawnienia w przypadku wszczęcia postępowania wyjaśniającego w sprawach praktyk ograniczających konkurencję. Podsumowując, dr Knapp wskazała, że przepisy projektu ustawy implementującej dyrektywę 2019/1 uzupełniają niektóre luki w zakresie kar pieniężnych, ale sposób liczenia i wysokość kar pieniężnych są przedmiotem krytyki. Następnie dr Paulina Korycińska-Rządca przedstawiła wybrane zagadnienia dotyczące implementacji dyrektywy 2019/1 do prawa polskiego w zakresie programów łagodzenia kar. Na wstępie, na podstawie analizy danych dotyczących liczby wniosków składanych w ramach programów łagodzenia kar do Prezesa UOKiK w latach 2004-2020, stwierdziła, że w Polsce programy te nie cieszą się popularnością. Poszukując przyczyn takiego stanu rzeczy, wskazała, że w przypadku Polski stosunkowo niskie zainteresowanie może być związane także z niewielką liczbą decyzji o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję. Dodała, że w preambule dyrektywy 2019/1 kilkakrotnie zwrócono uwagę na konieczność eliminowania różnic pomiędzy programami łagodzenia kar w poszczególnych państwach członkowskich. Jednocześnie prelegentka stwierdziła, że przyjęty sposób harmonizacji nie sprzyja zapewnieniu tej jednolitości. Jako przykład obszaru, w którym mogą wystąpić różnice, dr Korycińska-Rządca wskazała na zakres podmiotowy programów, zauważając, że dyrektywa 2019/1 przewiduje, że programy łagodzenia kar powinny obejmować uczestników tajnych karteli, ale dopuszcza jednocześnie obejmowanie tymi rozwiązaniami także sprawców innych naruszeń oraz osób fizycznych. Analizując rozwiązania proponowane w projekcie ustawy implementującej dyrektywę 2019/1, dr Korycińska-Rządca stwierdziła, że polski program łagodzenia kar będzie wykazywał istotne różnice w porównaniu z kształtem proponowanym w tej dyrektywie, przy

czym zakres tych różnic nie będzie pozostawał w sprzeczności z dyrektywą. Na tej podstawie dr Korycińska-Rządca wyraziła obawę, że dyrektywa 2019/1 może nie być wystarczającym narzędziem harmonizującym programy łagodzenia kar.

Jako ostatni w tej sesji referat pt. „Resources of NCAs, Fines and Leniency Programmes: A Czech Perspective” (Zasoby krajowych organów konkurencji, kary oraz programy łagodzenia kar: perspektywa czeska) wygłosił dr Michal Petr (Uniwersytet im. Palackiego w Ołomuńcu). Na wstępie dr Michal Petr wyjaśnił, że projekt ustawy nowelizującej został opracowany w październiku 2020 r., ale nie został on jeszcze przyjęty. Dodał, że już teraz uprawnienia czeskiego organu ochrony konkurencji są w znacznym zakresie zgodne z dyrektywą 2019/1. W zakresie gwarancji niezależności dr Petr wskazał, że pożądane byłoby wprowadzenie zmian zapewniających, że czeski organ ochrony konkurencji będzie bezstronny i niezależny, w szczególności poprzez określenie jasnych zasad powoływania, w tym wymogów kwalifikacyjnych kandydata, precyzyjne określenie przesłanek odwołania z funkcji oraz uregulowanie kwestii konfliktu interesów po zakończeniu pełnienia funkcji. Dr Petr stwierdził, że w zakresie zasobów prawo czeskie nie wymaga zmian i jest zgodne z dyrektywą 2019/1. W zakresie kar wskazał, że prawo czeskie już teraz przewiduje kary pieniężne za naruszenie reguł konkurencji, a możliwość wymierzenia tego typu sankcji nie jest uzależniona od zawinienia. Wyjaśnił, że w procesie transpozycji dyrektywy zakłada się wprowadzenie nowych zasad dotyczących odpowiedzialności związków przedsiębiorstw oraz okresowych kar za niewspółdziałanie. W zakresie programów łagodzenia kar badacz wskazał, że w Czechach funkcjonują one od 2002 r. W ramach transpozycji dyrektywy 2019/1 proponuje się wprowadzenie kompleksowej nowej regulacji, zakładającej między innymi, że zakres podmiotowy będzie obejmował nie tylko horyzontalne kartele, ale wszelkiego rodzaju porozumienia.

Na zakończenie pierwszej sesji przeprowadzona została dyskusja, w ramach której prelegenci odpowiadali na zadane pytania oraz dyskutowali na temat istniejących różnic pomiędzy rozwiązaniami planowanymi i wdrożonymi w celu transpozycji dyrektywy 2019/1 w ich krajach.

W drugiej części konferencji referaty wygłosili doktoranci. Moderatorem tej sesji była dr Paulina Korycińska-Rządca.

Jako pierwszy w tej sesji swój referat pt. „Mutual assistance and limitation periods: A French perspective” (Wzajemna pomoc i terminy przedawnienia: perspektywa francuska) wygłosił Diogo Costa Cunha (Uniwersytet Tuluza I – Capitole). W pierwszej części prezentacji wyjaśnił, że wzmocnienie współpracy pomiędzy krajowymi organami konkurencji wiąże się z czterema aspektami. Po pierwsze – z wprowadzeniem obowiązku informowania Komisji Europejskiej oraz krajowych organów konkurencji innych państw o wydaniu decyzji nakładającej środki tymczasowe. Po drugie, ze stosowaniem uprawnień dochodzeniowych na wnioski organu z innego państwa członkowskiego. Po trzecie, z przekazywaniem – w określonych przypadkach – oświadczeń złożonych w ramach programów *łagodzenia kar*, oraz, po czwarte, z możliwością zwracania się o pomoc do innego krajowego organu ochrony konkurencji w powiadomieniu adresata o jakiegokolwiek czynności procesowej lub wyegzekwowaniu jego decyzji nakładających kary pieniężne. Druga część prezentacji została poświęcona zagadnieniom związanym z ujawnianiem informacji dotyczących postępowania. Prelegent pokrótce omówił istniejące różnice w zasadach dostępu i wykorzystywania informacji przez strony oraz podawania do wiadomości publicznej informacji na temat działalności francuskiego organu konkurencji. W trzeciej części prezentacji przedstawione

zostały wybrane zagadnienia dotyczące okresów przedawnienia. Prelegent wyjaśnił, że we Francji naruszenie prawa konkurencji może wiązać się z trzema rodzajami odpowiedzialności: cywilną, karną i administracyjną. Po transpozycji dyrektywy 2019/1 jakakolwiek czynność dochodzeniowa organu konkurencji, uznanie praktyki za ograniczającą konkurencję czy nałożenie za nią sankcji skutkuje przerwaniem biegu terminu przedawnienia nie tylko w zakresie odpowiedzialności administracyjnej, ale również odpowiedzialności cywilnej czy karnej.

Następnie Simona Delekaitė (Uniwersytet Michała Römera w Wilnie) przedstawiła referat pt. „Liability of a parent company for competition infringements of its subsidiary: A Lithuanian Perspective” (Odpowiedzialność spółki dominującej za naruszenia konkurencji popełnione przez jej spółkę zależną: perspektywa litewska). Na wstępie poinformowała, że ustawa transponująca dyrektywę 2019/1 została przyjęta przez parlament litewski 26 czerwca 2020 r. W pierwszej części prezentacji przedstawiła zasady odpowiedzialności spółki matki za naruszenie prawa konkurencji przez jej spółki zależne. Wyjaśniła, że wcześniej prawo litewskie nie regulowało kwestii solidarnej odpowiedzialności za naruszenia prawa konkurencji. Pomimo tego, krajowy organ konkurencji w latach 2016–2019, odwołując się do koncepcji jednego organizmu gospodarczego (*a single economic unit*) obecnej w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości, nałożył solidarne kary na uczestników karteli w 11 sprawach. Taka praktyka decyzyjna organu konkurencji była przedmiotem krytyki, między innymi z uwagi na to, że jej podstawy nie były uregulowane w przepisach. W drugiej części wystąpienia, prelegentka przedstawiła zasady odpowiedzialności spółki matki za naruszenie prawa konkurencji przez jej spółki zależne po zmianach wynikających z transpozycji dyrektywy 2019/1. Zwróciła uwagę na elementy rozszerzające tradycyjny zakres solidarnej odpowiedzialności w prawie konkurencji. Wyjaśniła, że przed zmianami maksymalna wysokość kary pieniężnej wynosiła 10% dochodu przedsiębiorcy w roku poprzedzającym wydanie decyzji. Obecnie podstawą ustalania wysokości kary w przypadku przedsiębiorcy należącego do grupy kapitałowej nie jest dochód przedsiębiorcy, ale roczny dochód całej grupy kapitałowej. W sposób wyraźny uregulowano także kwestię odpowiedzialności solidarnej za naruszenia popełnione w ramach grup spółek.

Ostatni referat w tej sesji pt. „Liability of a parent company for competition infringements of its subsidiary: A Polish Perspective” (Odpowiedzialność spółki dominującej za naruszenia konkurencji popełnione przez jej spółkę zależną: perspektywa polska) wygłosiła Weronika Herbet-Homenda (Uniwersytet Warszawski). W pierwszej części wystąpienia prelegentka krótko omówiła pojęcia spółki dominującej oraz przedsiębiorcy dominującego w prawie polskim oraz pojęcia przedsiębiorstwa w prawie unijnym, przybliżając także koncepcję jednego organizmu gospodarczego (*a single economic unit*). Wyjaśniła, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustanawiają zakazy praktyk ograniczających konkurencję, których adresatami są przedsiębiorcy. Dodała, że zgodnie z prawem polskim przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub ułomna osoba prawna. Prelegentka wskazała, że w Polsce koncepcja jednego organizmu gospodarczego nie była dotychczas stosowana. Opracowany projekt ustawy nowelizującej, mającej na celu dostosowanie prawa polskiego do dyrektywy 2019/1, przewiduje odpowiedzialność przedsiębiorcy lub przedsiębiorców posiadających decydujący wpływ na przedsiębiorcę, który dopuścił się naruszenia. Na tym tle prelegentka wyraziła szereg wątpliwości odnośnie do kształtu proponowanych zmian, w tym niejasności w zakresie interpretacji pojęcia decydującego wpływu, oraz stwierdziła,

że uzasadnienie proponowanych zmian, w kontekście wymogów stawianych przez dyrektywę 2019/1, może być kontrowersyjne.

Po każdym wystąpieniu w tej sesji głos w dyskusji zabierali eksperci, dzieląc się swoimi uwagami oraz kierując pytania do każdego prelegenta.

Konferencja została podsumowana przez prof. Annę Piszcz. Na zakończenie prof. Piszcz podziękowała zgromadzonym i zaprosiła na kolejne spotkania z cyklu międzynarodowych konferencji doktoranckich dotyczących prawa ochrony konkurencji.

dr Magdalena Knapp

asystent w Pracowni Prawa Własności Intelektualnej

Uniwersytet w Białymstoku

e-mail: m.knapp@uwb.edu.pl

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0147-3056>

dr Paulina Korycińska-Rządca

asystent w Pracowni Prawa Gospodarczego Publicznego

Uniwersytet w Białymstoku

radca prawny

e-mail: p.korycinska@uwb.edu.pl

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6177-7409>